

Tähtikirkas yö synnytti lasिताiteilijan

Lasitaide

Pia Herme
pia.herme@lehtiyhtyma.fi

RIIHIMÄKI | Oli onni, ettei pienessä Tatra-vuoriston kylässä ollut sähkövaloja 1940- ja 1950-lukujen vaihteessa.

Siten Yan Zoritchak näki hyvin kaikki taivaalla tuikkivat tähdet, joiden ihmettely vei pienen pojan ajatukset uusiin maailmoihin.

Tuli komeetta, tuli sputnik, Laika-koira ja vihdoinkin kuukävely.

Avaruus imaisi Zoritchakin, mikä näkyy yhä hänen veistosmaisissa lasitöissään.

Taiteilija kertoo olleen alun alkaen selvää, että lasi on hänen materiaalinsa. Se soveltuu hyvin kuvaamaan avaruuden ihmeellisyyksiä.

Hänelle niin avaruus kuin koko elämä on mysteeri, jonka teema toistuu hänen teoksissaan.

– Lasi on tehty hiekasta, maasta, josta luotiin ensimmäinen ihminenkin, hän toteaa.

Lasi on oiva pohja tuoda esiin valoa, jonka heijastukset ovat Zoritchakin töissä olennaisia. Lasihionnalla on saatu aikaan 3D-vaikutelmia, joiden ansiosta teos muuttuu katsojan silmissä sen mukaan, mistä kulmasta sitä katsoo.

Monet töistä ovat kuin omia pieniä univerteja, joiden sisällä leijuu painottomassa tilassa asteroideja, planeettoja tai mitä milloinkin.

Muodoissa hän on käyttänyt omia tekniikoitaan, joissa materiaaleina on teräs jauhetta, kultaa, platinaa ja hopeaa.

– Työtä tehdessäni ajattelin, että kävelen planeetalla, hän kuvailee tuntemuksiaan prosessin aikana.

Vielä 1970-luvulla Zoritchakin työt olivat kirkasta lasia kuten teos, joka kuvaa kuun pimennyksen vaiheita.

Sitäkin taiteilija tarkastelee myös ihmisen olemuksen kautta.

– Ihmississäkin on pimeät puolensa, hän malnitsee.

Viime vuosina töihin ovat tulleet värit, joista iloisimmat seikkailut lasin ei-ollessa avaru-

Yan Zoritchak työnsä Tähdistö äärellä.

dessa.

Suomen lasimuseon näyttelykokonaisuutta täydentävät Slovakian tiedeakatemiaan tähtitieteen instituutilta saadut avaruusvalokuvat, jotka ovat toimineet taiteilijan innoittajina.

– Zoritchak on yksi maailman kuuluisimmista lasitaiteilijoista, joten oli hienoa saada hänet Riihimäelle, korostaa lasimuseon tutkija Uta Lauren.

Taiteilija on asunut jo 1960-luvulta lähtien Ranskassa, mutta on palannut henkisesti juurilleen Slovakiaan sen itsenäistyttyä.

Elämäntyöstään hänet palkittiin vastikään Slovakian korkeimmalla kunniamerkillä.

Yan Zoritchak (s.1944) opiskeli lasimuotoilua Zeleny Brodissa ja Prahan taideakatemiassa 1960-luvulla.

Yan Zoritchakin Kuun pimennys vuodelta 1974

Suomalainen lasi viehättää englantilaispresidenttiä

Yan Zoritchakin näyttelyyn piipahhti myös englantilainen **Thelma de Leeuw**, joka vieraillee Suomessa soroptimistijärjestön kutsumana. Leeuw on toiminut aiemmin koko maailman soroptimistijärjestön presidenttinä. Leeuw paljastuu suomalaisen lasin ja myös taiteilija Helene Schjerfbeckin ihailijaksi. Schjerfbeckejä hän kävi katsomassa Riihimäen taidemuseossa.

– Olen tähän asti tutuinta minulle ollut suomalainen ja ruotsa-

lainen käyttölasit. Nyt halusin nähdä enemmän myös designlasia ja tutustua lasin historiaan Suomessa, Leeuw kertoo.

Toistaiseksi hänelle on tutumpaa ruotsalaislasi, jota hän on keittänyt jonkin verran. Mitään suosikkiniä lasisuunnittelijoiden joukossa hänellä ei ole.

– Arvostan kaikkea kaunista ja hienoa, jos se samalla soveltuu myös arkiseen käyttöön, hän kuvailee lasimieltymystään.

Elämän mysteerit – Yan Zoritchakin lasiveistoksia, 15.2.–28.4. Suomen lasimuseo, Riihimäki.